

Informatienota raad

Evaluatie tijdelijke kaders voor ruimtelijke participatiebeleid

Voor vragen

Telefoonnummer: 14 040
E-mail: gemeente@veldhoven.nl
Datum B en W: 17 mei 2022
Registratienummer: 22bs00025

Kennisnemen van

de evaluatie van de tijdelijke kaders voor ruimtelijke initiatieven. Het resultaat daarvan is inbreng voor het op te stellen ruimtelijk participatiebeleid.

Inleiding

Op 13 juli 2021 heeft de raad tijdelijke kaders vastgesteld voor participatie bij ruimtelijke initiatieven. Deze kaders worden na evaluatie mogelijk aangescherpt, en meegenomen bij het opstellen van het ruimtelijke participatiebeleid in het kader van de omgevingswet. Dit beleid moet door de raad worden vastgesteld voordat de omgevingswet op 1 januari 2023 in werking treedt.

De tijdelijke kaders zijn in februari 2022 geëvalueerd. Hiervoor:

- a. is navraag gedaan bij een deel van de initiatiefnemers en participanten die het afgelopen halfjaar een omgevingsdialoog hebben gevoerd.
- b. zijn gesprekken gevoerd met een groep betrokken inwoners die de afgelopen jaren betrokken waren bij ruimtelijke initiatieven.
- c. zijn ambtelijke bevindingen in relatie tot het werkproces genoteerd.

Kernboodschap

Resultaten evaluatie

a. Navraag recente participatie

Uit navraag bij deelnemers van 7 recente omgevingsdialogen bleek dat het moment van de omgevingsdialoog (tijdigheid) een belangrijk punt is. Een aantal van deze initiatieven was voor 13 juli 2021 ingediend. De kaders werden dan zo goed mogelijk en in overleg toegepast. We hebben de tijdelijke kaders besproken met deze initiatiefnemers. Soms had men al een omgevingsdialoog gehouden. En soms was er al een principebesluit en hield men daarna alsnog een omgevingsdialoog. De indruk is dat initiatiefnemers de meerwaarde inzien om belangen in beeld te krijgen. En de bereidheid hebben om met belanghebbenden te bekijken hoe het plan eventueel aangepast kan worden. Wat niet wil zeggen dat dit altijd mogelijk of wenselijk is. Belanghebbenden gaven aan het belangrijk te vinden om op de hoogte te zijn van een plan en bij bezwaren samen oplossingen te vinden. Ook werd gezegd dat bij participatie de juiste en actuele informatie belangrijk is. Dit naar aanleiding van één plan dat tijdens de participatie was uitgewerkt/aangepast na overleg met gemeente.

b. Gesprekken

Eind september 2021 ontvingen we het verzoek van een groep betrokken inwoners om in gesprek te gaan over hun ervaringen met participatie. Ze waren belanghebbende bij bouwinitiatieven: Bossebaan, Slot-Oost/Heistraat-Zoom, Pegbroeken, Ambachtslaan,

Djept, Sondervick/Kransackerdorpen. Vanuit hun ervaringen hebben we in algemene zin gesproken over het proces en over de tijdelijke kaders. De onderwerpen tijdigheid en controleren kregen in de gesprekken de meeste nadruk als het gaat om het borgen van het belang van de inwoner. Dit heeft geleid tot de volgende adviezen:

Tabel 1. Adviezen voor ruimtelijk participatiebeleid

Onderwerp	Advies voor participatiebeleid	Invloed op kader:
Tijdigheid	<ol style="list-style-type: none"> 1. Bepaal wanneer 'tijdig' is en wat je van initiatiefnemer verlangt. 2. Kijk zowel naar informeren over als het betrekken bij een plan. 	<ol style="list-style-type: none"> 4. Informeren 5. Participatieplan 6. Tijdige participatie <ul style="list-style-type: none"> • werkproces
Doelgroep	<ol style="list-style-type: none"> 3. Zorg dat alle belangengroepen in participatieplan worden genoemd en worden uitgenodigd. 4. Leef je in de belangen in en vorm er een beeld van. 5. Kondig participatie aan (kennisgeving) 	<ol style="list-style-type: none"> 4. Informeren 5. Participatieplan 7. Communicatie
Presentatie	<ol style="list-style-type: none"> 6. Zorg dat ook in de schets duidelijk is waarover geparticipeerd kan worden. 7. Zorg voor een schets in de juiste/realistische situatie. 	<ol style="list-style-type: none"> 4. Informeren 6. Tijdige participatie
Procedureel	<ol style="list-style-type: none"> 8. Zorg vooraf voor duidelijkheid over kaders en over welke belangen worden afgewogen (algemeen belang, van initiatiefnemer, van omgeving), waarom en hoe (motivering). 9. Borg het belang van de omgeving in het afwegingskader 'ja, mits...' 10. Kijk hoe je sturing kunt geven aan het uitgangspunt dat participatie vormvrij is. 	<ul style="list-style-type: none"> • werkproces
Grondhouding	<ol style="list-style-type: none"> 11. Realiseer dat bewoners procedureel, juridisch en financieel op achterstand staan ten opzichte van professionele ontwikkelaars 12. Ga altijd open de gesprekken in (zonder agenda, of eindbeeld) en luister. 13. Informeer pro-actief 	<ol style="list-style-type: none"> 5. Participatieplan 7. Communicatie
Controleren	<ol style="list-style-type: none"> 14. Volg het proces tijdens de participatie. 15. Toets kwaliteit participatie aan criteria. 16. Geef beleid/sancties aan over mogelijkheden als participatie onvoldoende is. 17. Maak duidelijk wie aanspreekpunt is voor belanghebbenden. 18. Zorg dat informatie op één plek is te vinden. 	<ol style="list-style-type: none"> 3. Rol gemeente 4. Informeren 5. Participatieplan <ul style="list-style-type: none"> • werkproces

c. Bevindingen

De afgelopen maanden is een globaal beeld ontstaan over de tijdelijke kaders en initiatiefnemers, belanghebbenden en het werkproces. Dit beeld is ambtelijk 'in het werk' gevormd en besproken met de collega's uit de clusters vergunningen, ruimte en projecten. Ook bij sessie over de werkprocessen vanuit het team implementatie omgevingswet is participatie een onderwerp (geweest en nog steeds). We zijn bezig een werkproces vorm te geven dat 'omgevingsproof' is, en waar onder andere participatie op wordt aangehaakt.

Tabel 2 Bevindingen recente participatie bij initiatieven

Initiatiefnemer	<ul style="list-style-type: none"> • Pakt participatie-aanpak serieus op en ziet de meerwaarde van participatie. • Vraagt advies aan gemeente • Wil vooruit kunnen met ontwerp en uitwerking plan • Wil duidelijkheid van gemeente over haalbaarheid plan (PB), met name bij investeringen • Zoekt binnen kaders op wat mogelijk is • Zoekt aanpassingen in belang van omgeving vooral in details
Belanghebbende	<ul style="list-style-type: none"> • Wil duidelijkheid en uitleg over uitgangspunten (kaders) • Zoekt bij weerstand steun van gemeente • Wil individueel belang in kunnen brengen, en dat er nog iets mee gedaan kan worden • Varieert in behoefte aan moment om bij initiatief betrokken te worden • Heeft soms behoefte om gefaseerd betrokken te worden (niet in 1x maar in stappen)
Werkproces	<ul style="list-style-type: none"> • Uitgangspunt dat de belangen in beeld moeten zijn voor een principebesluit, is haalbaar en realistisch. Bij indienen van het verzoek is niet realistisch omdat het idee dan nog te vaag is. • Bij gevoelige ideeën moet ruimte zijn om bij het college de wenselijkheid te sonderen. • Er moet ruimte zijn voor maatwerkparticipatie bij initiatieven met bv grondaankopen. • Het werkproces kan het moment van de omgevingsdialoog sturen. • Inbreng omgevingsdialoog gaat vaak over mogelijke overlast gebruik, privacy, zon/schaduw, parkeren, ontsluiting, erfafscheiding, stedenbouwkundig passend in omgeving. • Verspreiden bewonersbrieven in een cirkel met 500 m doorsnee (straal 250 m) blijkt in de praktijk veel te ruim. Beter is een straal van 100 m, passend bij het gebied.

Conclusies

De tijdelijke kaders zorgen voor meer duidelijkheid en stimuleren initiatiefnemers om een omgevingsdialoog te voeren. Aandachtspunten zijn met name:

1. Wanneer informeert initiatiefnemer de omgeving en wanneer vindt de omgevingsdialoog plaats (kader 6 tijdigheid)
2. de afdwingbaarheid van participatie (kader 3 rol gemeente)
3. de invloed van belanghebbenden (wat staat al vast vanuit kaders en vanuit initiatiefnemer) (kader 5 participatieplan)
4. controle tijdens en toetsing van de participatie (kader 3 rol gemeente, en werkproces)

Bij het opstellen van het ruimtelijk participatiebeleid zullen deze kaders verder uitgewerkt en in beleid vertaald moeten worden. Of een kader is van invloed op het (interne) werkproces en moet daarin een plek als werkafspraken krijgen.

In Tabel 3 is per onderwerp het tijdelijke kader aangegeven, en hoe dit meegenomen wordt bij het opstellen van het ruimtelijk participatiebeleid. Hierbij zijn de tijdelijke kaders ook geherformuleerd (korter en beter leesbaar).

Tabel 3 Tijdelijke kaders opnemen in ruimtelijk participatiebeleid

Onderwerp	Tijdelijk kader (13-7-2021)	Vervolg in participatiebeleid
1. Aanpak, vorm participatie	<p>Indeling in 4 categorieën naar complexiteit en impact.</p> <p><u>Toelichting</u> Complexiteit wordt bepaald door procedures en belangen. Zijn juridische en/of planologische procedures ingewikkeld is, past het binnen beleid van bijvoorbeeld provincie, waterschap, omgevingsdienst, wat is de historische of politieke context, wat is belang van omgeving?</p> <p>Impact wordt ingeschat op basis van verwacht effect op omgeving en emotie. Aspecten als geluid, milieu, lucht, verkeer, schaduw, privacy, ligging, functie en doelgroep spelen hier een rol.</p>	<p>Overnemen/vertalen in participatiebeleid.</p> <p>Formulering kader: De participatie-aanpak hangt af van de verwachte complexiteit en impact van een initiatief. Dit kan tijdens het proces worden aangepast, als blijkt dat er meer impact of complexiteit is dan verwacht.</p> <p>Nog doen: Quickscan zodat mensen zelf kunnen kijken wat er aan participatie nodig is bij een initiatief.</p>
2. Rol initiatiefnemer	<p>a. Initiatiefnemer is verantwoordelijk voor de participatie.</p> <p>b. De wet laat de participatie vormvrij.</p> <p>(uit omgevingswet)</p>	<p>Overnemen/vertalen in participatiebeleid.</p> <p>Formulering kader: De initiatiefnemer is verantwoordelijk voor de participatie en de uitvoering (vorm) van de participatie.</p> <p>Nog doen: Sjabloon participatieplan uitwerken en vormgeven. Nagaan hoe gemeente kaders voor aanpak en vorm van de participatie kan meegeven aan initiatiefnemer.</p>
3. Rol gemeente bij initiatieven	<p>Bij 'weinig impact' initiatieven:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ondersteunt de gemeente het participatieproces met sjablonen en advies. • toetst de gemeente het verzoek als het niet complex is. 	<p>Overnemen en aanvullen in participatiebeleid met:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Toetsingscriteria omgevingsdialoog. • Mogelijke gevolgen bij onvoldoende participatie in beeld brengen.

	<ul style="list-style-type: none"> • begeleidt de gemeente het verzoek als het complex is. <p>Bij 'hoge impact' initiatieven:</p> <ul style="list-style-type: none"> • neemt de gemeente regie op het participatieproces (overlegt met initiatiefnemer, kijkt naar voorstel en adviseert). • begeleidt de gemeente het proces. <p>In Keuzedocument Implementatie Omgevingswet (2018) is als voorkeursrol van de gemeente bij participatie bij de omgevingsvergunning gekozen voor:</p> <ul style="list-style-type: none"> • loslaten of stimuleren (afhankelijk van de grootte van het initiatief) • regisseren (als gemeente initiatiefnemer is) 	<p>Formulering kaders:</p> <p>De gemeente helpt en faciliteert initiatiefnemers bij participatie. Bij impactvolle initiatieven overlegt en adviseert de gemeente over het proces en controleert dit.</p>
4. Informeren omgeving en raad	<p>a. De gemeente informeert belanghebbenden, inwoners en raad over initiatieven met hoge impact met bewonersbrieven en op de website, over plan, kaders en vervolgproces.</p> <p>b. Het college informeert de raad over principebesluiten met motivatie, en publiceert dit op de website.</p> <p>c. De gemeente informeert samen met initiatiefnemer belanghebbenden, inwoners en raad over projecten woningbouwversnelling voor aanvang van de 100 dagen aanjaagfase, over plan, kaders en vervolgproces.</p> <p>d. Het college informeert de raad over het besluit om de projectovereenkomst aan te gaan.</p>	<p>Overnemen en aanvullen in participatiebeleid met:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Aandacht informatiekanalen jongeren • De gemeente heeft een aanspreekpunt voor vragen, zorgen en participatie van belanghebbenden. <p>Formulering kader:</p> <p>De gemeente zorgt samen met de initiatiefnemer tijdens het proces voor een goede communicatie over initiatieven.</p> <p>Nog doen: Uitvoering opnemen in werkproces en plek geven op website.</p>
5. Participatieplan	<p>1. Voor initiatieven die complex zijn of met hoge impact vragen we de initiatiefnemer om een participatieplan</p>	<p>Overnemen in participatiebeleid met extra aandacht voor de kaders van participatie (waarover wel/niet) en doelgroep.</p>

	<p>2. Voor de omgevingsvergunning begint de participatie op de trede 'raadplegen'.</p> <p>3. Over het participatieproces bij plannen met een hoge impact:</p> <ul style="list-style-type: none"> • informeert het college de raad, en kan als dat nodig is aanvullende kaders laten vaststellen. • publiceren we op de website, met de voortgang/tijdlijn. 	<p>Formulering kader: De gemeente adviseert en faciliteert initiatiefnemers om vooraf een participatieplan op te stellen.</p> <p>Punt 3. valt onder kader 4.</p>
6. Tijdige participatie	<p>De gemeente stimuleert participatie initiatiefnemer:</p> <ul style="list-style-type: none"> • voordat college standpunt principeverzoek inneemt; daarom wordt het verslag omgevingsdialoog een indieningsvereiste bij principeverzoek • voordat een vergunning wordt verleend (na inwerkingtreding omgevingswet wordt dit een vereiste als het verzoek buitenplans is en in categorie valt die door de raad is aangewezen); • bij initiatieven woningbouwversnelling, door een afgerond participatieproces te vragen voordat het college een besluit neemt over de projectovereenkomst. 	<p>Aandachtspunt voor participatiebeleid: hoe kun je vorm en moment participatie stimuleren cq afdwingen?</p> <p>Huidige formulering laten aansluiten bij OMW (verplichte participatie OMV, OMP en cat BOPA)</p> <p>Formulering kader: De gemeente richt het vergunningsproces zodanig in dat de initiatiefnemer de belangen van de omgeving in beeld brengt voordat er een (principe)besluit wordt genomen.</p>
7. Communicatie	<ul style="list-style-type: none"> • duidelijke taal • gesprek aangaan en inleven in vraag/zorg van de inwoner • informatie over projecten met hoge impact beter zichtbaar op de website, inclusief participatieproces • informatie over visie en kaders beter zichtbaar op de website 	<p>Overnemen in participatiebeleid.</p> <p>Formulering kader: Informatie over projecten met hoge impact plaatst de gemeente op de website in begrijpelijke taal.</p>

Vervolg

	Proces ruimtelijk participatiebeleid	datum
0	Evaluatie tijdelijke kaders als input	5-2022
1	Beeldvormende vergadering raad, over evaluatie, participatie in Omgevingswet, participatiebeleid	17-5-2022
2	Procesontwerp ruimtelijk participatiebeleid (raad)	7-2022
3	Participatie of inspraak	
4	Collegebesluit Ruimtelijk participatiebeleid	
5	Raadsbesluit Ruimtelijk participatiebeleid	Voor 1-1-2023
6	Communicatie	
7	Evaluatie	12-2023

Communicatie en samenspraak

Voor de evaluatie van de kaders zijn we in gesprek gegaan met een groep betrokken bewoners die het afgelopen jaar ervaring hebben gehad met participatie bij ruimtelijke initiatieven. Op hun initiatief heeft een eerste gesprek plaatsgevonden. Van daaruit hebben we de evaluatie van de kaders opgepakt.

Nadat deze Informatienota aan uw raad is gestuurd, publiceren we in het Veldhoven Weekblad, op de website en in de sociale kanalen.

Bijlagen

Er zijn geen bijlagen.